

De vaart bij Roswinkel, nadat de harkboot de waterplanten heeft verwijderd.

Krachtig vanwege de eenvoud

Harkboot trekt waterplanten met wortel en al uit de bodem

De uitdrukking 'met wortel en al uitroeien' laat weinig tot de verbeelding over. Het moet een definitieve oplossing zijn voor een bestaand probleem.

Hoe doe je dat dan wanneer je de wortels niet ziet? In zo'n geval kan een hark de oplossing brengen, ook wanneer het om waterplanten gaat.

Auteur: Guy Oldenkotte

Waterplanten vormen een terugkerend probleem. Ze maken doorvaarten en plassen ontoegankelijk, geven de omgeving vaak een lelijk en onverzorgd beeld, en als ze het water overwoekeren, kunnen een gevaar voor de overige flora en fauna opleveren. Daar waar het kan, proberen beheerders de problemen zo goed en zo kwaad als het lukt te bestrijden. Maar in een tijd waarin budgetten beperkt zijn en alles weloverwogen moet worden gepland, heeft de aanpak van de overlast niet altijd prioriteit. 'Waterschappen grijpen in als de wateraan- of afvoer belemmerd wordt of als de

waterkwaliteit in het gedrang komt door dichte plantendekken', zegt de woordvoerder van de Unie van Waterschappen, Judith de Jong. De Jong schat dat de waterschappen tezamen jaarlijks zo'n 2 tot 3 miljoen euro schade lijden als gevolg van overvloedig aanwezige waterplanten. Zo gaf het Hoogheemraadschap van Rijnland in 2016 alleen al aan de bestrijding van exoten bijna vier ton uit. In vergelijking met 2012 is dat een stijging van 500 procent. Vandaar dat het hoogheemraadschap is begonnen met een actie om burgers dringend te verzoeken overtollige aquarium- en vijverplanten

niet in de sloot, maar in de gft-bak te gooien. Om de planten te verwijderen, hebben de waterschappen en beheerders van openbaar water verschillende methodes ter beschikking. 'Het meest bepalend is de groeiwijze van de waterplant; is het een drijvende plant, wortelt hij in de waterbodem? Bij alle vormen van verwijderen is nacontrole na één tot twee weken belangrijk, omdat achtergebleven of afgebroken stukjes waterplant opnieuw kunnen uitlopen', aldus De Jong.

4 min. leestijd

SPECIAL MAAIBOTEN

Ouderwets eenvoudig

Eén van die methodes is het lostrekken van de plant met behulp van een hark. 'Het principe van de harkboot is heel eenvoudig; je plaatst een hark in de grond en trekt de plant zo los uit de bodem,' zegt Leon Sterk, de bedenker van de harkboot. 'De plant komt daarna vanzelf bovendrijven, waarna je hem alleen nog uit het water hoeft te scheppen.' Het principe komt uit de Nederlandse baggerindustrie, een sector waarin Nederland zich wereldwijd heeft bewezen. 'Hoe diep je de hark in de grond plaatst, hangt sterk af van de plant en de bodemsoort waar je mee te maken hebt. Maar doorgaans gaat de hark zo'n 20 à 25 centimeter diep.' Omdat waterplanten meestal niet dieper dan tweeënhalve meter onder het wateroppervlak groeien, harkt de harkboot dus niet echt diep. Vrees dat de hark ergens achter blijft haken, heeft Sterk niet. 'In dat geval trek je de hark krom. Maar dat is dan ook het enige wat je kan gebeuren.' Volgens Sterk biedt de harkboot een blijvende oplossing. 'Bij het maaien fragmenteert de plant, maar bij onze aanpak komt de plant er met wortel en al uit.'

Eenvoudig, maar effectief

Eén van de waterschappen die de harkboot van Sterk momenteel test, is het Waterschap Hunze en Aa's in Groningen. 'Wij doen sinds oktober

2016 een proef met de boot en de resultaten tot dusver zijn zeer positief,' zegt Harrie Loer namens het waterschap. 'Zo hebben we de boot ingezet op een breed kanaal vlakbij Veendam, waar zowel de gemeente als wij een deel van het onderhoud doen. De afspraak is dat de gemeente doorgaat met het maaikorven van haar gedeelte, terwijl wij de harkboot inzetten. Het resultaat is al zichtbaar. Daar waar de gemeente in januari voor het laatst heeft gemaaid, zit het nu al weer stikvol, terwijl het stuk dat is schoongemaakt met behulp van de harkboot nog altijd nauwelijks tot geen waterplanten bevat. Nu is het nog even afwachten tot het einde van het jaar, om te zien of het een heel jaar schoon blijft.' Mocht dat zo zijn, dan verwacht Loer dat de methode op termijn het goedkoopst is. 'Het verwijderen van planten met deze boot is intensiever en duurder dan de wijze waarop we het voorheen deden. Vroeger gebruikten we daarvoor een kraan met een lange giek om te maaikorven. Het nadeel daarvan is dat die minder flexibel is. Daar staat tegenover dat we deze werkzaamheden, mocht het water werkelijk langer vrij van begroeiing blijven, voortaan minder vaak hoeven te doen.' In hoeverre dat het waterschap winst oplevert, valt nog te bezien. 'We doen dit momenteel puur als proef, om het effect te zien. Buurtbewoners hadden geklaagd over de grote hoeveelheid water-

Enmaal losgetrokken met de hark, hoeven de waterplanten alleen nog maar te worden opgeschept.

De vaart bij Roswinkel, 'voor'.

De harkboot verwijdert de waterplanten met wortel en al.

planten, maar de realiteit is dat het waterschap alleen nog waterplanten verwijdert indien deze de doorstroming belemmeren of als de walkant onveilig is, niet omdat mensen klagen over het beeld of over problemen bij het vissen.'

Veilige methode

Met de hark in de grond wroeten heeft natuurlijk consequenties. Toch stelt Sterk dat zijn methode de meest praktische is. 'Sportvisserij Nederland heeft dit tijdens werkzaamheden van de harkboot in 2015 onderzocht. Die kwamen tot de conclusie dat onze methode een visvriendelijke manier is om waterplanten te verwijderen. De vertroebeling die plaatsvindt, stabiliseert zich weer snel, waardoor het zuurstofgehalte redelijk snel terugkeert naar de oude waarde. De vissen ondervinden dus geen hinder van onze methode.' Sterk wijst erop dat

hij beschikt over een ontheffing om de methode te mogen toepassen. 'Wij hebben een ontheffing op de Flora- en faunawet en werken conform de gedragscode van de Unie van de Waterschappen.' Bij Waterschap Hunze en Aa's hebben ze tot op heden nog geen problemen ondervonden. 'Het is iets wat we vooraf met onze ecooloog besproken hebben en op verschillende plekken bekeken hebben. Daarop is besloten dat we de methode eerst eens kans moeten geven, voordat we hierover kunnen oordelen. De realiteit tot dusver is echter dat we geen dode vissen tegenkomen.' Volgens Sterk is dat mede te danken aan het vooronderzoek dat hij doet. 'Wij doen altijd eerst een schouwing vooraf, om vast te stellen met welke waterplanten we van doen hebben. Indien nodig laten we het bevestigen door een bioloog. Pas daarna besluiten we hoe we die plant moeten aan-

Leon Sterk

pakken.' Volgens Sterk is dat een belangrijk onderdeel van het proces. 'Er is veel gebrek aan kennis over planten, waardoor men ook niet weet wat de juiste methode is om ze te verwijderen.' Daarnaast, zo stelt hij, kan veel winst geboekt worden door goed te overwegen in welke periode van het jaar bepaalde planten wel of juist niet moeten worden aangepakt. 'Het merendeel van de planten is zuurstofhoudend. Wanneer je die te vroeg in het jaar aanpakt, heeft dat geen of onvoldoende effect. De aanpak van andere waterplanten kent daarentegen geen vaste periode. Die kun je dus op elk gewenst moment van het jaar bestrijden.'

Eind februari 2018 wordt van de Europese lidstaten verwacht dat ze beheersplannen hebben om exoten uit de natuur te verwijderen en verdere verspreiding ervan te voorkomen. Leon Sterk ziet daarom goede mogelijkheden voor zijn harkbootmethode. 'Het harken van de bodem is een rigoureuze, maar noodzakelijk kwaad. Ik ben ervan overtuigd dat dit een goede oplossing is om definitief af te rekenen met veel waterplanten, zeker met exoten.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Stad+Groen.nl/artikel.asp?id=41-6992